

gènero fa coneixer que en fet de elocuencia parlamentaria l'idioma català res te que envejar á cap altre del mon; ja finalment esperam serà un poderós al·licient á que s'publiquin los *Processos de Corts catalanas*, que jauhen olvidats en los recons dels arxius y corren perill de cremarse ó de perdrers' miserablement per una d'aquellas casualitats que tothom hauria de lamentar, quan ja no hi hauria remey.

Pero millor que nosaltres parlaran las celebrèrrimas Corts catalanas de 1493, (verdadera antítesis de la *Convenció* de 1793), de qual Procés *original* extractam las páginas primeras, inéditas encara; y son las següents:

En nom de nostre Senyor deu Jesucrist e de la sua sacratíssima mare la gloriosa Verge maria. Sia a tots cosa manifesta com lo Excellentissimo Senyor lo senyor don ferrando per la gracia de deu Rey de Castella, de Arago, de leo, de Sicilia, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorques, de Sivilla, de Sardenya, de Cordova, de Corcega, de Murcia, de Jahen, de Algarbi, de Algezira, de Gibraltar e de les illes de Canaria, Comte de Barcelona, Senyor de Viscaya e de Molina, de Neopatria, Comte de Rosello e de Cerdanya, Marques de oristany e de Gociano, huy benaventuradament regnant, haie convocades generals corts als poblats e habitants en lo seu principat de Catalunya ab ses letres dates en la Ciutat de Barcelona, a «deu del mes de Abril» de lany de la nativitat de nostre Senyor deu Jesucrist MCCCCLXXXIII, assignant per loch a la celebracio de dita cort la dita ciutat de Barcelona e per jornada lo «setem dia del mes de Maig apres seguent; e com a la jornada damunt assignada lo dit Senyor Rey fos present en la dita Ciutat de Barcelona:

Per tant, lo dit Excellentissimo e potentissimo Senyor, dit dia personalment constituit en «lo refetor maior, qui es en la claustra del monestir de sancta anna» de la dita ciutat, a la celebracio de la dita cort destinat, «alt en son cadafalt sehent en la Cadira real ab la spasa denant, e abaquell apparat e Cerimonia que a tal e tant gran Rey e Senyor es pertanyent e per tals actes es acostumat; stants» devant la Magestat sua, segons degut orde, e los tres staments e braços ¹ del propdit principat, ço es, «a la dreta part los ecclesiastichs, e a part esquerra los militars, e al davant e defront los Sindichs de les Universitats appellant bras real, e en los darrers e mes baxos grahons del dit cadafal lo canceller e altres officials del dit Senyor;» tots los dessus dits per la forma sobredita segons la Magestat sua proposa a la dita cort, eo als dits staments «congregats en dit loch a so de campana» segon en congregacio de Corts en Catalunya es acostumat. La qual proposicio fonch del tenor seguent.

Nous poriem dir ab quanta affectio e voluntat havem desijat venir en

¹ Elegancia llatina de las conjuncions copulativas *et..... et*, que s'usa encara en la llengua francesa.

aquest nostre principat per lo redres e reparacio de aquell, la qual ¹, si be ab les provisions per nos e per la Serenissima Reyna, nostra molt cara o molt amada muller fetes «en les corts que darrerament celebren en aquesta ciutat,» lexam ab algun orde, no empero tal ne ab tal compliment com era mester e nos haguerem volgut, restant lo que per ferse devia per les nostres ocupacions, que «a causa de la conquesta de Granada» nons donaren loch per a mes aturar e provehir en lo que sens provisio restava. La qual dita conquesta acabada, e obtesa gloriosa fi de aquella ab la ajuda de Jesucrist nostre Senyor, la exaltacio del qual prosequiem contra la perfida secta de Mahoma e dels seus successors inimichs de nostra religio cristiana; de continent, «nos e la dita Serenissima Reyna ab lo Illustrissimo princep e primogenit nostre karissimo havem vengut en aquesta Ciutat» per provehir aixi en lo que lavors restava com encara en algunes coses axi subseguides, les quals si per nos romanguessen sens provisio no seria sens gran offensa de deu, desservey nostre e dan de la cosa publica de dit principat. E jatsia despuys que arribam en aquesta dita ciutat, haïam entes ab molts de vosaltres en dita reparacio, pero es cert que «sens corts la provisio faedora no tendrie son compliment,» volents per ço satisfer a nostre desig e descarrech, havem convocat aquesta cort general en aquesta dita ciutat per tractar e practicar ab vosaltres de redreçar aquest principat en comu e en particular aixi en lo que toqua al orde e composicio de la bona administracio de la justicia, e de les monedes e diputacio, lo qual molt desijam arreglar e compondre, com encara «per tractar e practicar de les coses dels comdats de Rossello e de Cerdanya e de totes altres coses que sien e pertanguen á la bona e deguda governacio del dit principat universalment e singular.» Pertant, vos pregam e encarregam, quant mes affectuosament podem, ab gran diligencia e sollicitut entengau en dites coses per que prestament e sens dilacio sian per nos ab consentiment vostre provehides.

La qual proposicio fench feta per lo dit Senyor Rey en lo dit loch, segons dit es; presents e ohints los dits tres brassos de la cort, a so de campana e alias segons acostumat convocats e congregats. En la qual congregacio foren les persones següents:

Lo Reverend Senyor en berenguer Bisbe de Gerona.

Lo Reverend en Joan elet de Vich.

Lo Reverend en berenguer Archabisbe de sasser, comendatari de la abadia de Scarp.

Lo venerable frare francesch abbat de banyollas e de basalu.

Lo venerable frare Miquel abbat de Sanct Salvador de brea.

Lo venerable frare nicolau abbat de Sancta Maria de roses e de galligans.

Lo venerable frare anthoni pere abbat de sanct feliu de guixols.

Lo venerable frare luis abbat de sanct pere de la portella.

Lo venerable frare Lorenç abbat de Amer.

Lo venerable frare joan abbat de sent lorenç del munt.

Lo venerable frare luis abbat de Carrateix.

Lo venerable frare Galceran abbat de sent quirc.

Lo venerable mossen Jaume fiella Canonje e daga de la Seu de Barcelo-

¹ Reparació.

na comendatari e administrador de la abadia de sancta Silia de monserrat.

Lo honorable mossen pere de vinyes Canonge de Barcelona procurador del Reverend Senyor Archabisbe de Tarragona.

Lo honorable mossen ffranci Vicens Canonge e prior de la iglesia de Tarragona, e mossen Joan andreu sorts Canonge de Barcelona, Sindichs del capitol de Tarragona.

Lo honorable mossen luis sirvent Canonge e Sindich del capitol de Barcelona.

Lo honorable mossen Marti joan de alcoleja procurador del Reverendissimo Senyor Cardenal e bisbe de Leyda.

Lo honorable mossen anthoni codo Canonge de Barcelona procurador del Reverend Senyor bisbe durgell.

PER LO BRAS MILITAR.

Lo Ill. Senyor Infant D. Enrich, Duch de Sogorb e Comte dampuries.

Lo Ill. Senyor don Joan ramon folch, Duch de Cardona, Marques de pallas e Comte de les muntanyes.

Lo Spectable vezcomte de Rocamarti.

Lo noble don pedro de muncada e de chiva.

Lo noble don Juany de Castre.

Lo noble don Ugo de Cardona.

Lo noble mossen Dalmau de queralt.

Lo noble Guerau de rochaberti.

Lo noble mossen pere de muncada, fill del noble quondam lorenç de muncada.

Lo noble mossen pere de rochamarti.

Lo noble mossen Miquel de lordat.

Lo noble mossen Jofre de lordat.

Lo noble mossen blay de Castellet.

Lo noble mossen Diomedes ladro.

Lo noble mossen Ramon berenguer de ribelles.

Lo noble mossen Luis de caritelles.

Lo noble mossen Joan de so, cavaller.

Lo noble mossen bernad de rochaberti.

Lo noble mossen felip de castro.

Lo noble mossen Dalmau queralt cavaller.

Lo noble mossen pere de queralt cavaller.

Lo noble mossen Galceran de requesens.

Lo noble mossen Joan de rocaberti.

CAVALLERS.

Mossen Joan de Vilafrancha cavaller.

» Guillem doms » 1.

» Joan de pau »

» Bernad guerau de boxadors cavaller.

» pere de blanes »

1 Suprimim en esta llista lo prenom y titol escrits ab totas lletres en l'original.

» francesch torres	cavaller
» francesch de conesa	»
» pere berenguer barutell	»
» joan de lobets	»
» Gaspar gilabert	»
» Miquel de munturmes	»
» Joan pere de vilademany	»
» Joan de argençola	»
» Joan lorenç	»
» Joan gaçol	»
» anthoni ortola	»
» Joanot sent just	»
» pere joan ferrer	»
» Galceran duzall	»
» Joan ostalrich bastida	»
» Ximen de birnega	»
» Dimas vesach	»
» Miquel Joan de gralla	»
» Guillem Colom	»
» Joan bertran	»
» perot dezpou	»

Mossen Joan margarit. ¹	Joan ram.
» Bernad margarit.	Luis barutell.
» Luis margarit	Joan de gualbes.
» Bernad turell	Simon de clariana.
» pere dança	Luis civera.
» Miquel de sent marti	Joan caliç.
» luis de vilaplana	Bernad de gurb.
» francesch boquet	Joan galceran de papiol.
» perot de soldevila	Luis desfar.
» Guerau dezpla	Ffrancesch de caldes.
» Joan de aguilar	Luis de Uluia.
» Bernad joan de merles.	Jofre de sentmenat.
» Joan bernad.	Jordi joan de planella.
» Bernad terre	Roget de loria.
» Anthoni viviers.	Fferrando de Jovara, assit procura-
Francesch Joan de planella.	dor del vezcomte de cabrera y
Joan miquel de clariana.	de baç.
Guerau de monpalou.	Luis roier de loria.
Damia de reiadell.	Joan de Jener.
Miquel bouet de çorbera.	Galceran lor.

¹ Aquí desapareix lo titol de «cavaller» y mes avall lo de «mossen» per indicar asseguradament las categorías de «generosos y homens de paratge, qui feyan plegats los «gentilshomens», com se veu en altres procesos de Cort.

Pere de sent climent.
 Luis de raiadel.
 Pere miquel de paguera.
 Galceran oliver.
 Andreu ycart.
 Ffrancesch de sent climent.
 Joan fenolleda.
 Ffrancesch vilana.
 Jeronim joan torres.
 Galceran buçot.
 Ffrancesch maymo.
 Guillem de ivorra.
 Galceran de guardiola doctor en
 leys.
 Arnau benet de cartella.
 Ffrancesch canilla 1.
 Berthomeu de concavella.
 Joan de ribera.
 Gisbert de ponç.
 Manuèl de ragadell.
 Ffrancesch de blanes.
 Joan de Ribes.

Luis pou.
 Berenguer de paguera.
 Ffrancesch pages.
 Berenguer de argoçola.
 Galceran de vilanova.
 Ramon de papiol.
 Joan de avinyo.
 Joan mercer.
 Ffrancesch calba.
 Gaspar de vilanova.
 Guillem ramon çarrovera.
 Pere ramon de montoliu.
 Joan de avarca.
 Joan de muntbuy.
 Joan sarriera.
 Guerau de foix.
 Pere de riuns.
 Miquel benet torres.
 Luis de Ivorra.
 Bernad montodron 2.
 Jheronim de montbuy.

PER LO BRAS DE LES CIUTATS E VILES REALS.

Mossen pere buçot conseller

- » Guillem oliver
- » Gabriel sampso
- » Berenguer junyet
- » Joan oliba l. d. 3.

Sindichs de la ciutat de Barcelona.

Micer vicent orrit doctor en leys Sindich de la ciutat de elyda

Mossen pere terrades

- » pere julia

Sindichs de la ciutat de Gerona.

Mossen joan jorda Sindich de la ciutat de Tortosa.

Berenguer ripoll Sindich de la ciutat de Manresa.

Micer pere boix doctor en leys Sindich de la vila de Cervera.

Joan steve Sindich de la vila de Torrella de Mongri.

Raphel leopart Sindich de la vila de Campredon.

E feta la dita proposicio per la Magestat del Senyor Rey segons dessus es dit, los presidents e principals de quiscuns dels staments de dita cort se aiustaren ensemps en lo mig del dit refector; restants los altres, quiscuns en sos banchs. E hagut entre ells colloqui sobre les coses proposades per delliberacio de tots, lo Reverend en Berenguer Bisbe de Gerona president en lo dit stament ecclesiastich «en nom de tota la cort e de tots los dits

1 També s' pot llegir «avilla, çavilla, çanilla».

2 Pot ser en lloch de «montrodon».

3 Legumdoctor, ó doctor en lleys.

staments feu resposta a la dita proposicio del dit Senyor Rey en la forma seguent.

«Excellentissimo Rey e poderos Senyor:

La cort general del principat de Catalunya subiranament regracia á la excellencia vostra la convocacio per vostra alteza feta, precipuament per dos respectes. Lo primer, porque de si mateixa es justa, sancta y acostada a deu. Difiniren los filosofhs que lo be de la cosa publica es divinal; e los quil procuren, com vostra alteza, pus cristianament divinals que humans. Lo segon respecte es veure e considerar aquest principat fins aci la selcitut vostra en quins actes se es ocupada, e son stats diversos exercicis meritoris e condignes de retribucio, per algun temps divertintse en administrar justicia a molts subdits de diversos e difusos Regnes seus, per altre temps en augmentar lo patrimoni de la corona real, ampliar lo cristianisme e exalçar la sancta fe Catolica suppeditant nascions barbares, contestifiquen vostres glorioses conquestes e nova adquisicio de Regnes. Les quals operacions, en tot o en part, sobre seure la Altesa vostra per comunicarse en aquest principat faent convocacio de cort, done causa de constituirnos, si dir se pot, mes obligats del que eram á vostra Serenitat. E per reconexense de tant benefici besam tots vostres Reals mans. Figure yo Senyor molt alt, com alguna volta he referit, que la venguda de vostra Magestat en aquest principat represente la Incarnacio de Jesucrist, vehent postrada natura humana, destituïda de forces e sens poderse levar, baxa a visitarnos prenent carn humana per la redempcio nostra. E com la Magestat vostra sia vist corporal deu en la terra, esperam que imitara les operacions de Jesucrist. Lo qual en lo disapte sana lo paralitich, no per part, mes en tot. No li sana los ulls, no li sana les mans, no li sana los peus, mes universalment tot lo que afreturava de curacio. E axi confiam la curacio nostra sera universal; tal, qual nos es necessaria e covinent a fer a tanta Magestat com la vostra.

Venint, Senyor, a la proposicio per vostra alteza feta, la cort comunica e tractara de les coses proposades, e fara tal resposta que sera servici de deu e benefici de la cosa publica de aquest principat.»

E fetes les dites coses lo Excellentissimo Senyor Rey se parti del dit gran loch; e los staments de la dita cort per semblant sen anaren, no congregantse particularment per aquella jornada, ans les mes principales persones dels dits staments acompanyaren la prefata Majestat real a son palau.

Dijous a nou de Maig del damunt dit any convocada la dita cort a so de campana en lo dit monestir de sancta Anna; Congregats los staments de la dita Cort en la forma acostumada per les stacions següents, Co es, lo stament ecclesiastich en la casa del «refector major de la claustra» del dit monestir de sancta Anna, en lo qual loch la Magestat del Senyor Rey havia feta la proposicio a la present Cort; E lo stament militar en la casa del altre «refector menor» del dit monestir «qui correspon en l'altra part de la claustra», E lo bras real en la «Capella del sepulcre dins la Sglesia del dit monestir», etc.

Tres cosas, además de las demunt indicadas, cridan especial atenció á qui llegeix aquest y altres processos de nostras antigas Corts: *no tenian tribunas* ó públich ab repicaments de mans, ni *dramas* de personals al-lusions, ans bé juravan los convocats guardarho tot secret; era més estimat lo bon pensador que lo bonich parlador; ni may faltava l' temps per á ben resoldre las cuestiones d' *Hisienda*, puig eran las preferidas; y aixó ho dihem no ab ánimo de posar lo dit sobre las llagas de lo present, sino de que l' posi, si 's vol, la veritat històrica de lo passat aplicada com y per qui s' deu.

NOVAS

LA FESTA DELS JOCHS FLORALS

DE 1876

COM s' anima la naturalesa tota als raigs del sol de Maig que venen á besar amorosament lo fullam dels jardins y de las arbredas ruixats per la benéfica pluja, aixís se remou y creix en vida lo catalanista en l' época en que anyalment celebrám la renovellada festa de nostra literatura.

Enguany l' extraordinari nombre de premis oferts y sa meteixa varietat feyan esperar ab mes daler lo resultat del fallo dels Mantenedors, y la presencia d' alguns catalanistas forasters que havian vingut pera gosar de la festa aumentava aquella animació.

Vingut, donchs, lo dia 7 dels corrents la gran sala de Llotja s' omplená d' una lluhidíssima concurrencia, ocupant l' estrado destinat al efecte gran nombre de adjunts. La sala estava decorada ab la riquesa y bon gust que acreditaren los germans Vilanova ja en l' any anterior, augmentat aquest ab alguns detalls. Los cortinatjes de las portas eran de vellut carmesí y de satí vermell. En los panys de las parets hi havia uns grans tarjetons rodons en qual centre si hi veyia una lira, adornats ab palmas y flámulas. L' estrado pera la Reyna de la festa y 'ls Mantenedors estava adornat ab grupos de

flors artísticament combinats y las cadiras sota un dosser de vellut carmesí. Garlandas de fullatje y escut adornavan las columnas y las pilastras de las parets; la barana de la galería estava coberta ab domás y del enteixinat penjavan las banderas y flamulas de tots colors.

Per allà á la una la marxa del Rey D. Joan tocada per la banda municipal anunciá l' entrada de la comitiva oficial en la que figuravan amés dels Mantenedors, l' Exm. Sr. Gobernador civil, lo Vice-President de la Comissió provincial D. Joseph Vilaseca y l' Alcalde Constitucional Marqués de Ciutadilla, presidint aquets dos últims respectivament las comissions de la Diputació y Ajuntament, representants de la Autoritat eclesiástica, Diputacions de fora y altres.

Oberta la sessió per lo Sr. Gobernador ab un acertat discurs en castellá, procedí lo President del Consistori D. Lluís Cutchet á donar lectura de son important discurs que fou interromput y coronat al acabar ab forts aplaudiments.

Després de l' extensa y ben escrita Memoria que llegí lo Secretari del Consistori D. Joseph Blanch, se passá á l' obertura dels plechs que contenian los noms dels autors premiats y á la lectura de las poesías qu' havian obtingut premi; en la forma següent:

FLOR NATURAL. Premi. *Cleopatra* de D. Angel Guimerá (llegida per lo Sr. Blanch).

Lo Sr. Guimerá elegí Reyna de la festa á la bella y simpática poetisa Srta. D.ª Emilia Palau Gonzalez de Quijano qui passá á ocupar lo silló presidencial entre nutrits picaments de mans.

Primer accésit: *Clemenço Isauro á Mount-pelié* de M. Jean Monné, de Marsella.—Segon accésit: *De Poncella á Rosa* de D. Salvador Genís, de la Junquera.—Mencions honoríficas: *Lo que diu lo vent*, *La disbauxa*, *Quan serás gran*, *Lo Rat-penat* y *Roma*.

ENGLANTINA D' OR. Premi. *La rassa llatina*, de D. Isidro Revèntós, llegida per ell mateix.—Primer accésit: *Lo foner*, de D. Pere Ramon Vidal.—Segon accésit: *Lo pou de San Gem*, de D. Carlos Pons de Ginábreda.—Mencions: *La brega*, *La mort d' Ataulf*, *Sagunto* y *Los tretze*.

VIOLA D' OR Y ARGENT. *L' arbre sech*, de D. Emili Coca y Collado (llegida pel Sr. Blanch).—Primer accésit: *La Ermita*, de D. Joaquim Riera y Bertran.—Segon accésit: *Esglay*, de D. Joseph Fran-

quesa y Gomis. Mencions: *La nit de San Joan*, *La Catedral* y *La colometa blanca*.

PREMI OFERT PER LA EXCMA. DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE GIRONA. Premi: *La festa del carrer*, de D. Joaquim Riera y Bertran (llegida per ell mateix).—Primer accéssit: *Lo floyviolaire*, de D. Pere Ramon Vidal.—Segon accéssit: *La professó de las bordas*, de D. Felip Pirozzini. Mencions: *La Nuvia* y *Las bodas*.

PREMI OFERT PER LA EXCMA. DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE BARCELONA. Premi: *La Pau*, de D. Jascinto Torres y Reyató (llegida pel senyor Blanch).

PREMI OFERT PER LA EXCMA. DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE TARRAGONA. Premi: *Lo camp de Tarragona*, de D. Josèph Martí y Folguera. Menció: *La torre de la Mixarda*.

PREMI OFERT PER LA SOCIETAT «LA MISTERIOSA.» Premi: *Epístola*, de D. Joaquim Maria Bartrina (llegida pel Sr. Roca y Roca).—Accéssit: *A una dona*, de D. Joseph Martí y Folguera.

PREMI OFERT PER ALGUNS FILLS DE Cerdanya. Premi: *Ceretania*, de D. Francesch Ubach y Vinyeta (llegida per D. Jaume Ubach).—Primer accéssit: *Céres*, de D. Joseph Martí y Folguera.—Segon accéssit: *Al Pirineu*, d' autor desconegut. Menció: *Ceretania*.

PREMI EXTRAORDINARI OFERT PER LO CONSISTORI. Premi: *Fábulas*, de D. Apeles Mestres (llegidas pel Sr. Roca).

PREMI OFERT PER L' ATENEO CATALÁ (prosa). Premi no s' adjudicá.—Accéssit: *Lo teatre catalá*, de D. Francesch Ubach y Vinyeta. Los dos treballs restants que concorregueren á est premi obtingueren menció.

PREMI OFERT PER ALGUNS CATALANISTAS (prosa). Premi: *Catalunya francesa, quadros històrichs*, de D. Joseph Coroleu y D. Joseph Pella y Forgas.—Accéssit: *Noticia històrica dels catalans que intervingueren en lo descobriment d' América*, de D. Antoni Auléstia y Pijoan.

PREMI OFERT PER LA REDACCIÓ DE LA RENAIXENSA (prosa). Premi: *Quadros de Barcelona*, de D. Antoni Careta y Vidal.—Accéssit: *Sota un tarot*, de D. Martí Genís y Aguilar, de Vich. Menció: La colecció que du per lema: *¡Costumbres! ¿Cómo no hemos de hablar de costumbres siendo ellas tantas y tan puras?* Ventura Ruiz de Aguilera.

No s' adjudicaren los premis de la Diputació de Lleyda, del Centro de Lectura de Reus, ni 'l ofert per lo Sr. Mariezcurrena.

Ab un excelent discurs de gracias del Mantenedor D. Enrich Claudi Girbal, cronista de Girona, terminá aprop de las quatre la sessió que deixá completament satisfeta á la concurrencia com ho demostrá aplaudint als autors que 's presentaren á rebre los premis (que ho foren tots menos los Srs. Ramon Vidal, Pons de Ginebreda, Coroleu y Pella y Forgas) y á las composicions que 's llegiren á algunas d' ellas ab gran entussiasme.

Deixant pera son lloch y temps corresponent lo judici de las composicions distingidas en los Jochs d'enguany sols dirém ara que la impressió general que 'ns causá la festa fou altament favorable tant per lo mérit de las composicion poéticas com per la importancia que s' ha donat aquest any á la prosa que tanta falta li fa á nostre modern renaixement.

Fa algunas setmanas se trova en aquesta ciutat lo jove Dr. G. Baist, deixeble del profesor aleman lo célebre romanista Hofmann de l' Universitat de Munich. Coneixedor intel·ligent de l' antich catalá se dedica á fer un estudi comparatiu de dos manuscrits de la Crónica d' En Ramon Muntaner, que 's censervan: l' un á la Biblioteca universitaria y l' altre en poder d' En Carreras y Xuriach. En son viatge científich se proposa aprofitarse dels que hi ha á la Biblioteca Nacional y á l' Escorial per donar á llum dintre dos anys una nova edició de dita Crónica ab lo text purgat de faltas. Segons tenim entés farà també un nou estudi comparatiu del *Fuero Juzgo* pera los *Monumenta Germaniae historica*. No poden menys 'ls catalanistas de sentirn' hi grat per semblants treballs tan útils á l' estudi de nostra llengua.

Está de venda á la llibrería d' En Alvar Verdaguer lo projecte del frontis de la Catedral Basílica de Barcelona, tret del que se conserva en l' arxiu del Capítol y que fou projectat fa quatre sigles. En elogi d' aquest treball bastè dir que es copia feta per lo malhaurat pintor y distingit dibuixant autor y editor dels *Recuerdos y bellezas de España* En Francisco Xavier Parcerisa. Pera facilitar l' adquisició del curt nombre d' exemplars que quedan d' aquesta edició, se

ven cada exemplar á menys de la meytat del preu que costava quant se publicá trenta anys enrera. No duptem que 'ls aymadors y conreadors de las arts en nostra patria no deixaran perdre l' ocasió d' adquirir una obra que dintre poch vindrá á esser rara.

Acaba d' eixir á llum en Valladolid, baix la direcció del professor d' Arquitectura D. Marcial de la Cámara, la *Biblioteca del constructor, del Industrial, Bellas arts, obras públicas y ciencias exactas*; contenint el sumari de la 1.ª entrega, lo següent:

SUPLEMENT. Secció doctrinal.—*Arquitectura legal*: Dret d' un propietari ab habitació enclavada en área d' altre Servitut de llums. Id. de desaigue. Un grabat.—*Pintura*: Diálech en que 's fixan las reglas pietóricas de distintas Escuelas.—*Bibliografía*: Monumentos arquitectónichs d' Espanya. Obras antigas y modernas, nacionales y estranjeras.—*Secció de Varietats*.—La restauració de la Catedral de Lleó. Mosaich romá. Concursos. Subastas.

Acompanyan 8 planas dels *Deu llibres d' Arquitectura de Vitruvi*, y altres 8 dels Comentaris ab bons grabats en lletres y encabessaments, y una magnífica lámina apart ab un hermós intercolumni de Cariátides de la Sala de Guardias suissos en el Louvre, y detalls del ordre dórich.

Pera continuar la festa que en honor dels poetes premiats en los Jochs Florals celebrava cada any la disolta societat *La Jove Catalunya*, que s' havia fet ja tradicional, se aplegaren aquest any alguns dels jovens catalanistas mes coneguts, tenint lloch aquella sessió la vetlla del dilluns dia 8 del corrent, en lo Saló de Cent de Casa la Ciutat.

Encar que 'l temps plujós que feya no permetia esperar una extraordinaria concurrència, esta fou tant nombrosa qu' omplí tot lo saló, que presentava il·luminat per los grups de llums de gas que últimament s' hi han posat, un magnífich y sever aspecte. En la tarima de la testera hi havia la taula de la Presidencia, qual lloch la comissió que devia constituir-la cedí respetuosament al sabi catedràtich de Literatura y ver catalanista D. Manel Milá, y Fontanals, fentli costat en la mateixa taula y á un cantó y altre de ella la major part dels autors premiats y altres coneguts en la literatura catalana.

Lo Sr. D. Isidro Reventós llegí per comensar un breu mes correc-

te discurs, y seguidament se doná lectura desde la taula que al efecte s' havia disposat al centro d' un dels costats del saló de las composicions següents: *Cleopatra* de D. Àngel Guimerá, *De poncella á rosa* de D. Salvador Genís, *Lo pou de S. Gem* de D. Carles Pons, *Lo foner* de D. Jaume Ramon Vidal, *L' aigua de S. Farriol* de D. Joseph Atmetller, *L' arbre sech* de D. Emili Coca, *Esplay* de D. Joseph Franquesa, *La festa del carrer* de D. Joaquim Riera, *La pau* de D. Jascinto Torres, *La mort y la vida* de D. Martí Genís Aguilar, *La professó de las bordas* de D. Felip Pirozzini, *Fábulas* de D. Apelles Mestres, *Rondalla celestial* de D. Càrles Pirozzini, *La Rassa llatina* de D. Isidro Reventós y *La cansó de la vella* de D. Francesch Matheu.

Finalisá la sessió ab unas paraulas del Sr. Manel Pau altre [dels] individus de la comissió, regraciant als poetes que en ella havian pres part, á las personas particularment invitadas y en general á la concurrencia.

Al entrar en lo saló se repartí á las senyoras un volum estampat en los tallers d' aquesta Revista, que baix lo títol de *Lo llibre del amor* y la dedicatoria *A las noyas catalanas*, conté un triat aplech de composicions amatorias dels coneguts poetes Srs. Bartrina, Bassagoda, Bertrán y Bros, Ferrer, Febrer, Franquesa y Gomis, Genís Aguilar, Guimerá, Matheu, Mestres, Montserrat, Manel Pau, Pirozzini, Pons Massaveu, Reventós, Riera, Serra y Campdelacreu, Torres y Reyató, Ubach y Verdager (Alvar).

En lo mas Pau-Virol prop del poble de Sta. Eugenia y á 3 quilómetres de Girona, propietat de D. Joaquim de Mercader y Belloch Comte de Belloch, s' han trobat una série de magnífichs paviments de mosaich formant una superfície d' uns 16 metres de llarch per 3 y mitj d' ample. Representan un circh romá ahont alguns carros se disputan lo premi d' arribar primer á la meta, un dels quals sembla haver volcat, destacantse perfectament la figura del personatge que presideix l' espectacle. En segon terme se vehuen á un costat las deesas Palas y Cíbeles y á l' altre los germans Romulo y Remo en l' acte de alletarlos la lloba. En altre tros posteriorment descubert apareixen Belerofont y la Quimera.

També en aquesta Ciutat y en lo solar de l' Ensenyansa han continuat trobantse fragments arquitectònichs é interessants lápidas entre ellas una molt notable en que 's cita moltes vegadas la paraula *Barcino*.

L' *Academia Científico Mercantil* d' aquesta Ciutat ha publicat lo programa d' un concurs entre los seus socis pera l' adjudicació de premis consistents en diplomas de mérit y mencions honoríficas, segons lo valor dels treballs, á una Ressenya Geográfich-comercial de Catalunya y un Premi extraordinari qual tema está compres en lo fi proposat en l' article 1.er del Reglament de dita Academia que se deixa al arbitre dels autors.

La celebrada revista que baix lo títol de «El Porvenir de la Industria» se publica en esta ciutat baix la direcció del inginyer, D. Magí Lladós y Rius, continúa mereixent de sos abonats un favor á que 'l fan digne los esforços que fá pera posar la nostra industria y comers al nivell de las mes avensadas nacions. No descuida ans al contrari cultiva ab assídua constancia las arts puig, en los últims números venen publicats uns articles de D. Joseph de Manjarrés recopilant las llistons per ell donadas sobre Arts suntuarias. Aquesta íntima unió que se troba en las planas de *El Porvenir* entre totas las arts, industrias y comers fan de dita publicació una de las mes recomanables que veuhen la llum á Espanya. Las condicions materials ab que se publica no desdeixen de sa importancia. Se suscriu al preu de 20 rals trimestre en la Administració.—Correu vell núm. 5, pis 2.

S' han estrenat á l' Odeon la comedia en 5 actes y tres quadros *Un voluntari de Cuba ó l' honra d' un jornalero*, á l' Olimpo *La tia Maria*, en un acte, á Novedats, *Dorm!!* sarsuela en un acte de Don Narcís Capmany, en lo teatro de l' *Alianza* de S. Martí una pessa titulada *L'Espiritista*, de D. Manel Romeu y á Novedades *Las guanteras*, sarsuela en un acte, lletra de D. Joan Molas y música de Don Joan Rius.

Segons lo projecte de la *Biblioteca de escritores aragoneses* que va á publicarse á Çaragossa baix los auspicis de la Diputació Provin-

cial, se dividirá en duas seccions de *Obras graves* y *Obras amenas*, comprenentse en las primeras, entre altres «La Crónica latina y española de San Juan de la Peña», la «Crónica de Aragon» de Fray Gamberito Fabricio de Vagad, los «Comentarios de Blancas» y «Sumario de los hechos de los Reyes de Aragon» per Zurita. En la secció de obras amenas senyalan las «Poesías de Pedro Liñan de Biaz» lo «Cancionero de Pedro Manuel Ximenez y Urrea», y las «Obras de los hermanos Leonardos de Argensola».

Mereix ser imitada y es digne del més entussiasta elogi la conducta de la Diputació aragonesa, que ve á prestar, ab dita publicació, un veritable testimoni d' amor á las glorias pátrias.

Als qui suposant á Catalunya enterament dedicada á son comer é industria, volen negarli, ó desconeixen sos relevants progressos en lo camp de las lletres y las arts, poden contestarlos elocuentment los triúnfos cada dia mes notables dels fills de la terra en quants certámens, sian locals sian generals, se celebran á Espanya.

Diguiho sinó lo fallo del Jurat de la actual Exposició de pinturas oberta á Madrid, la qual en las seccions que coneixém, que son las de pintura y escultura, ha adjudicat los premis en sa inmensa majoria á artistas catalans.

No haventse adjudicat primeras medallas ni en l' una ni en l' altre, ha obtingut (en la secció de pintura) la primera medalla de segona classe lo Sr. Urgell per son magnífich paissatge *L. oració de la tarde*, altres segons los Srs. Nin y Tudó y Franch, y dos de tercera los Srs. Urgellés y Rabadá.

En la secció d' escultura han obtingut segonas medallas los Senyors Agapito Vallmitjana, Oms y Reynés y terceras los Srs. Fuxá, Pagés y Vidal.

Notables son los dos primers números del any present de la *Revista histórica* que ha aparegut ab notable millora en la part tipogràfica.

Notarém per son interés referent á nostra historia, en lo primer las *Antiguas murallas de Barcelona* per D. Fidel Fita y la *Colecció de cartas del Reynat de D. Joan II* publicadas per D. Francesch de Bofarull; y en lo segon la noticia sobre una traducció castellana del

llibre de cavallerías titolat *Parts y Viana*, de original provençal ó catalá, pel Sr. Saavedra, lo referent á *Una heroína del sitio de Gerona en 1809* de D. Emili Grahit y 'l treball titolat *Inscripciones romanas inéditas de Barcelona* del citat Sr. Fita.

Acompanyan los números respectivament dos láminas una ab facsímils de firmes d' historiadors catalans y aragonesos y altre ab los de las lápidas romanas trobadas en esta Ciutat.

Hem rebut un exemplar de la interessant memoria llegida per lo distingit arquitecte D. Joseph O. Mestres en la sessió pública inaugural celebrada per la Academia de ciencias naturals y arts de Barcelona en 14 d' Octubre del any passat. Comté diversas y curiosas noticias sobre la organisació dels gremis de constructors y mestres de casas en general y mes especialment del establert en esta Ciutat, com y també una sumaria indicació de las obras mes culminants que dugueren á cap uns y altres.

La *Revue des langues romanes*, acaba d' iniciar la segona serie de sa colecció, publicant un número mensual, si bé per escepció lo primer quadern que ha exit compren los 4 números dels mesos de Janer á Abril. Seguint lo propòsit de comunicar á nostres lectors tot quant contingua aquella Revista referent á Catalunya, indicarem qu' en lo predit quadern Mr. Boucherie fa una brevíssima pero laudatoria crítica del treball que sobre «*Historia literaria del decasílabo y endecasílabo anapéstico*» publicá lo docte catedràtic d' esta Universidad literaria D. Manuel Milá en la *Revista histórica latina*. En la secció de bibliografia se menciona: la qu' en la *Romania* se dedica á la publicació que del *Genesi de scriptura* feu D. Miquel Victoriá Amer; y aquella en que l' italiá E. Monaci s' ocupa en la *Rivista di filologia romanza* de la obra de Konrad Hofmann, *Ein Katalanisches Thiarepos von Ramon Lull*. Parla després en estracte del cartell d' enguany dels Jochs Florals de Barcelona; cita entre los llibres nous las últimas publicacions que ha rebut aquella redacció dels senyors Maspons, Matheu, Pirozzini, Montserrat, Picó y Fiter; y termena, donant gracias á LA RENAISENSA per l' interés ab què tracta de la esmentada Revista. Mol nos complau tal mostra de gratitut, empero desitjariam qu' ella nos pagués sempre ab la

mateixa moneda, imposantse també l'obligació de fer coneixer mes detingudament lo moviment literari catalá entre los provensals. Aixís ho esperem.

Lo savi Rector y professor de la Central D. Vicens de la Fuente, prosseguint en la *Revista de la Universidad de Madrid*, la *Historia* que va escrivint de los establecimientos de enseñanza en España, dedica en lo número penúltim (2 del t. 6, 2.ª época) un capítol quals interessants párrafos se titulan: 1.º «*Estudios en Mallorca desde el siglo XIII: Las escuelas de Lull en aquella isla; y 2.º La escuela de Lull se propaga por la Corona de Aragon.* L'últim número (3 del t. 6, 2.ª época) conté també altre capítol, quals párrafos van rubricats en esta forma: 1.º *Academia de Toledo para la redacción de las tablas Alfonsies*; 2.º *Universidad de Sevilla: Estudios de ciencias naturales en aquella escuela*; 3.º *Arnaldo de Villanueva ó Vilanova*; y 4.º, *Sabios naturalistas acusados de nigrománticos. El Marqués de Villena.*—Res mes contenen dits números qu' immediatament puga convenir á nostra literatura é historia; n' obstant devém fer justicia als ilustrats colaboradores d' aytal publicació, que avaloran ab sos treballs lo text del derrer quädern, mencionant que los en ell compresos son bastant notables y mes triats qu' altres anteriors, sobressurtint entre tots, no sols lo referit estudi històrich del Sr. Lafuente, si que també un molt acabat del erudit orientalista D. F. J. Simonet sobre *La Muger arábigo-hispana*. ¡Tan de bó qu' en los próxims números de la *Revista* poguem admirar articles com aquestos!

La notable Revista bibliográfica *Polybiblion* que surt á llum á París, publica en un de sos dèrrers números una traducció del cartell dels Jochs Florals d' enguany.

Ab motiu de tractar de la obra *Las Córtes catalanas* dels senyors Coroleu y Pella ha dit D. J. Mañé y Flaquer en lo *Diari de Barcelona*, del 30 d' Abril:

«Per ço considerám com temps perdut lo pensar en restaurar lo passat atenintse no mes á la forma exterior: l'esperit es lo que devém restaurar, y quan eix esperit nos encoratje, cada poble, cada

racca, cercará las formas apropiadas á la índole de llur caràcter pera desenrotllarse, gosant de la llibertat necessaria, dins la lley del progrés humà. Si no 's vá per aquest camí, totas las restauracions serán uns passatemps mes ó menys ignocents, ridículs arcaismes ó cops d'efecte que desapareixen. Ningú com nosaltres ha aplaudit lo restabliment dels Jochs Florals, que ab tanta cruesa y per tots los medis combateren los racionalistas madrilenys, pero desitjam que sian alguna cosa mes que una ocasió de fer versos y un pretext de lluhir galas. L'esperit de nostres avis que volem veurer restaurat té son símbol en llur lema: *Pàtria, Fé, Amor*. Quan los aymants dels Jochs Florals estigan disposats á sacrificar-se de bon grat per sa *Pàtria*, á pujar fins si convé á la força pera confesar sa *Fé*, á tren-car llansas no pera guanyar lo cobejat dot de una pubilla, sino pera honrar á la dama de llurs pensaments, pera pagar tribut desinteresat al *Amor*; lo dia que 'ls seus pensaments y sas accions s' inspiren en l'esperit de sacrifici que simbolisa la veritable trilogía de llur antich escut *aquell dia Catalunya será lliure, será forta, será considerada pcse á qui pese*, y tornarà á ser lo guayta avansat y la vanguardia de la terra espanyola.»

Aplaudim de cor aquesta com totas las manifestacions de catalanisme donadas pel Sr. Mañé, com estem sempre á punt de fer lo mateix ab tots los homens polítichs que segueixen per est camí vingan del camp que vingan.

Hem rebut lo primer cuadern de la tercera tirada del *Diccionari doméstich*, redactat per D. Balbino Cortés y Morales. Son títol ja indica l'objecte á que vá destinat y per son cōtingut, ens farém càrrech de l'utilitat de dita publicació, puig conté un repertori universal de coneixements útils á tots los rams de ciencias y d'agricultura en general, administració y economía doméstica, medicina, art culinari, etc.; y per aixó li cuadra molt bé lo segon nom de *Tresor de las familias* ab que l'ha batejat l'autor.

Habentnos sollicitat mols amichs que reimprimíssem *Lo Llibre del Amor* que se repartí á las senyoretas que assistiren á la festa celebrada en lo Saló de Cent en obsequi als poetes premiats en los últims Jochs Florals, nos hem decidit á publicar-ne una segona edició

que's trobarà de venta en casa Verdaguer y demés principals llibreries de Barcelona al preu de 4 rals.

La edició es de gran luxe com la primera, ja agotada.

En lo número 63 de *La Revista de Lérida*, acreditada revista que veu la llum en dita ciutat publica D. Lluís Roca una bonica poesia catalana titulada *Coloma blanca*. Si las demés revistes que's publiquen en Catalunya donessen cabuda á la literatura pàtria se veurien afavoridas per poesias com la que hem indicat, que reuneix grans bellesas de forma y una elevació de conceptes no comuna.

S' ha publicat per l' actiu editor D. Joaquim Vinandell *Las Diosas de la Libertad*, primer tomo de la Biblioteca PRINCESAS Y CORTESANAS.

L' obra se ven á 8 rals essent las condicions materials inmillorables. Forma un volum de mes de 200 planas en octau prolongat.

Ha vist la llum en lo tomo V de la Biblioteca de Ambos Mundos la novela de Carlos Dickens *La Voç del Campanario*.

També s' ha publicat lo tomo II de la CIENCIA MODERNA. *El Origen del hombre*, qual autor es Carlos Roberto Darwin.

La primera obra s' espen á 2 rals y la segona á 10 en las principals llibreries d' Espanya.

Los concerts matutinals dels coros de 'n Joseph Anselm Clavé s' inauguraran lo dia 25 del present mes. Vista l' acceptació qu' ha alcançat los anys anteriors, no dubtem qu' alcançará molt favor de nostre públich en lo d' enguany.

S' han descobert á Tarragona en la propietat de D. Delfin Rius, situada á mitj kilometre de aquella capital uns magnífichs mosáichs en exelent estat de conservació.

En onze trossos ha dividit lo Sr. Rius aquells artístichs objectes tots d' un preu inestimable, particularment dos bustos de tamany natural, d' un correcte dibuix y bon colorit que representan las dihesas Ceres y Minerva.

Ha cómensat l' impressió del volum de Jochs Florals d' aquest any y per la pressa ab que s' avansa la edició, creyem que á primers de Juliol se repartirá als senyors adjunts.

En lo jardí de ca 'n Gibert se está edificant ab gran activitat un Teatre d' istiu, en lo qual s' hi representarán grans balls d' espectacle alternats ab produccions catalanas per una companyia ahont figuran los coneguts actors Sreta. Alentorn. y Srs. Fontova, Fuentes, Perelló y Bertrán.

Sabém que la Empresa, desitjosa de protegir lo teatro catalá está disposta á admetre totas las produccions que se li presenten especialment en un acte, pera posar en escena las que reuneixen bonas condicions.

Tres sensibles pérduas hem de anunciar avuy: la del notable orador sagrat, Director del Colegi de Mataró, D. Hermenegildo Coll de Valdemia Pbre, la de D. Joseph Ortega y Espinós, Director y catedrátich que fou d' aquest Institut, autor de uns *Autores selectos* y de la popular obra *Historia de las escuadras de Cataluña*, de la que darrerament se n' ha fet una segona edició; y la de D. Estanislau Reynals y Rabassa, actual Rector de nostre Universitat Literaria, catedrátich de l' escola de Notaria, redactor del Diari de Barcelona y entussíasta aymador de las cosas de la terra, com ho havia demostrat sempre y ho manifestá elocuentment en son discurs del any en que presidí lo Consistori dels Jochs Florals.

En la llibreria de Verdaguer s' han exposat tres excelents fotografias d' en Viladomat, com á mostra de las que acompanyarán l' obra que sobre aquell artista va á publicar D. Joaquim Fontanals del Castillo.

SUMARI

ANDREU BALAGUER Y MERINO.	Recorts íntims devant la tomba del M. Il. Dr. D. Estanislau Reynals y Rabassa.	243
ANTONI AULÉSTIA.	Quadros de historia catalana.	249
O' SOLLERS.	Correspondencia.	257
JOAQUIM SALARICH.	Lo liri de Vespella.	259
RICART GINEBREDÀ.	La conservació dels fruyts.	273
FRANCISCO MANEL PAU.	Tres dias de matrimoni.	280
JOAQUIM M. BARTRINA.	Nit d' Amor.	285
JOAN PONS Y MASSAVEU.	La professó.	289
VICENTS ARTEAGA.	Per ella.	290
JOAN SARDÀ.	Bibliografia.	292
**	idem.	298
	Novas.	310